

68/2007. (VI. 28.) OGY határozat

a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről

Az Országgyűlés a magyarországi cigány, illetőleg roma népesség sikeres társadalmi integrációjának elősegítésére, építve és számítva az állami és az önkormányzati szervek, az egyházak, a gazdasági élet szereplőit, a helyi közösségek, a civil szervezetek együttműködésére, és a célcsoport aktív bevonására, a programok tervezése, megvalósítása és értékelése fázisokban - a cigányság érdekképviselőit ellátó szervezetekkel egyetértésben - a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés elfogadja a határozat *mellékletét* képező, a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervet (a továbbiakban: Stratégiai Terv).

2. A Kormány tevékenységében érvényesítse a Stratégiai Tervben elfogadott célkitűzéseket és - a Roma Integrációs Tanáccsal együttműködve - kétéves intézkedési terv keretében dolgozza ki a Stratégiai Terv végrehajtásához szükséges kormányzati intézkedéseket. Azok teljesítéséről kétfévente, augusztus 31-éig készítsen jelentést az Országgyűlés részére. A Kormány évente gondoskodjon a kormányzati intézkedésekhez szükséges költségvetési források tervezéséről.

3. A Kormány az első, a 2008-2009. évekre szóló kormányzati intézkedési tervet a feladatok, a felelősök és a szükséges költségvetési források meghatározásával legkésőbb 2007. szeptember 30-áig dolgozza ki.

4. A Kormány - építve az írott és elektronikus információs technológiában rejlő lehetőségekre - gondoskodjon arról, hogy a Stratégiai Tervről és annak előrehaladásáról a közélet és a civil szféra képviselői folyamatosan tájékoztatást kapjanak.

5. A Kormány a Stratégiai Tervben megfogalmazott célok elérését a transzparencia és a partnerség elvét megtartva valósítsa meg, teljesülését független szakértők által végzett kutatások segítségével is vizsgálja meg és a kutatások eredményéről 2011-ben, illetőleg 2015-ben számoljon be az Országgyűlésnek.

6. Az Országgyűlés e határozatával felkéri

a) a roma közösségek érdekében tevékenykedő nonprofit szervezeteket, a helyi önkormányzatokat és a cigány kisebbségi önkormányzatokat, a kormányzati és önkormányzati intézményeket, az egyházakat, a munkáltatókat, hogy tegyenek meg mindent a Stratégiai Tervben megfogalmazott célok megvalósításáért,

b) a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Stratégiai Terv megismertetésében, a roma népességet érintő társadalmi szemlélet kedvező irányú megváltoztatásában,

c) a roma népesség tagjait arra, hogy közösségi, helyi, kistérségi, megyei, regionális és országos szinten vállaljanak aktív és kezdeményező szerepet saját jogaik biztosításában, vegyenek részt a sorsukat érintő kérdésekben.

7. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba.

A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Terv

I. A ROMA INTEGRÁCIÓ ÉVTIZEDE PROGRAM HÁTTERE, A STRATÉGIAI TERV

1.1. A romák magyarországi helyzete

A 2001-ben végzett népszámlálás adatai szerint nemzetiségi hovatartozás alapján 190 ezren vallották magukat cigánynak, míg az általánosan elfogadott reprezentatív szociológiai felmérések szerint a roma népesség száma 520-650 ezer főre tehető. Az említett adatok közti különbségnek számos oka van, ezek között kell megemlíteni a társadalmi megbélyegzéstől való félelmet, illetve az asszimilációs törekvéseket is. Ez ugyanakkor nehézségeket okoz a romáknak szánt programok kialakításánál és megvalósításánál is (roma célcsoport meghatározása), azonban a Stratégiai Terv kidolgozásakor alkalmazott önbevalláson alapuló, szociális és területi szempontok, illetve ezek metszetei megfelelő eszköztárat nyújthatnak a probléma kezelésére. A roma népesség legfontosabb szociális és területi jellemzői a következők.

Oktatás

Óvodába a három-öt éves gyermekek közül országosan 88%, a roma gyerekek közül csak 42% jár. A cigány gyermekek az országos átlagnál kétszer nagyobb arányban kerülnek áthelyezésre enyhé fokban értelmi fogyatékosok számára létrehozott oktatási intézményekbe. Az alapfokú oktatásban tanuló cigány tanulók esetében a lemorzsolódás és a magántanulóvá minősítés aránya sokkal magasabb, mint az országos átlag. A 2003-as felmérés szerint a cigány fiatalok 20-24 éves korcsoportjában az általános iskolát 82,5% fejezte be. Országosan 2001-ben a 18 évesek 54,5%-a érettségizett, a cigány fiatalok 20-24 éves korcsoportjában, 2002-ben 5% végezte el a középiskolát. Ennél is kisebb az egyetemre vagy a főiskolára járó cigány hallgatók aránya: a roma 20-24 évesek 1,2%-a tanul felsőoktatási intézményben.

Foglalkoztatás

A tizenöt és hetvennégy év közötti roma férfiak kevesebb, mint harmadának volt valamilyen munkajövedelem az elsődleges megélhetési forrása. A roma nők mintegy hatodának volt valamilyen rendszeres munkája. A romák alkalmazásának további jellemzője a nem bejelentett, alkalmi munkák elterjedtsége.

Egészségi állapot

A romák esetében az országos átlagnál alacsonyabb az ötven éven felüliek aránya, és magasabb a harminc éven aluliak aránya. Ennek oka, hogy a romák születéskor várható élettartama tíz évvel alacsonyabb, mint az országos átlag, míg a születési arányszám annál magasabb. Számos kutatás és tanulmány igazolta, hogy a területi, iskolázottsági, szociális, gazdasági és társadalmi deprivációnak messze kiható negatív következményei vannak az egészségre és életminőségre.

Lakhatás, területi jellemzők

A romák jelentős része az ország gazdasági, infrastrukturális, foglalkoztatási hátrányokkal sújtott kistérségeiben él. Az elmúlt évtizedben a romák és nem romák lakhatási elkülönülése drámai mértékben nőtt, és több tízezerre tehető azon családok száma, amelyek szegregált, elslumosodott, telepszerű, komfortnélküli lakáskörülmények között élnek.

1.2. A Roma Integráció Évtizede Program

A 2003. június 29. és július 1. között Budapesten megrendezett „Romák a bővülő Európában, a jövő kihívásai” című nemzetközi konferencián részt vett közép- és kelet-európai országok (Horvátország, Bulgária, Románia, Macedónia, Csehország, Szerbia, Montenegró, Szlovákia, Magyarország) kormányfői kifejezték politikai elkötelezettségüket a roma és nem roma lakosság életkörülményei között meglévő szakadék csökkentése iránt. A Világbank és a Nyílt Társadalom Intézet képviselőivel közösen abban állapodtak meg, hogy a 2005-2015 közötti időszakot a Roma Integráció Évtizedévé nyilvánítják. Az erről szóló nyilatkozatot a részt vevő országok miniszterelnökei 2005. február 2-án írták alá Szófiában.

A Roma Integráció Évtizede Program célja, hogy felgyorsítsa, és fenntartható módon biztosítsa a romák társadalmi és gazdasági integrációját, és egyben hozzájáruljon a romákról alkotott kép pozitív irányú átalakulásához. A részt vevő országok a Program folyamán - a közösen kialakított keretek, célkitűzések között - saját gazdaság- és szociálpolitikájukkal összhangban tervezik és valósítják meg roma integrációs politikájukat, stratégiai tervet készítenek. A közösen elfogadott célkitűzések megvalósítását rendszeresen ellenőrzik, a stratégiai terveket szükség szerint módosítják.

1.3. A Stratégiai Terv

1.3.1. A Stratégiai Terv megalkotása

Az Országgyűlés a Stratégiai Tervet a Magyarországon élő romák gazdasági-társadalmi helyzetének javításával kapcsolatos elkötelezettsége jeleként fogadja el. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

1.3.2. Célok

A Stratégiai Terv célja a roma lakosság társadalmi, gazdasági integrációja feltételeinek megteremtése, életkörülményeik javítása, a romák közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása, valamint a romák és nem romák életkörülményei között kialakult szakadék csökkentése, hosszú távon megszüntetése. A Stratégiai Tervben megfogalmazott feladatok célja a hatékonyabb gazdaságpolitika kialakítása, illetve ennek hosszú távú fenntarthatósága (pl. versenyképesség növekedése, foglalkoztatottság javulása, szociális transzferek, az eltartottak számának csökkenése).

További célok az egyes prioritási területeken:

- az integrált oktatás kiterjesztése, deszegregáció a közoktatásban, a romák képzettségi szintjének emelése;
- a romák munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, illetve foglalkoztatottsági szintjük emelése;
- a lakhatási körülmények javítása, amely összekapcsolódik a települési és térségi szegregáció nagyarányú csökkentésével;
- a romák egészségi állapotának javítása, a születéskor várható élettartam növelése, valamint az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférésük javítása;
- a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése, az esélyegyenlőség elősegítése a jogérvényesítés során.

1.3.3. Célcsoport-meghatározás

A Stratégiai Tervben meghatározott feladatok elsősorban területi (hátrányos helyzetű térségek, települések) és szociális szempontok (pl. hátrányos helyzet, tartós munkanélküliség, alacsony iskolai végzettség) - illetve ezek metszete - alapján határozzák meg a legfontosabb komplex intézkedéseket,

amelyek hosszú távon biztosíthatják a legszegényebbek - köztük nagy arányban romák - valós társadalmi és gazdasági integrációját. A négy prioritási területen elsősorban a szociális és területi szempontok alapján indokolt a feladatokat megfogalmazni. Az antidiszkrimináció és a kultúra (roma kultúra, hagyományok megőrzése) területén van lehetőség arra, hogy az egyes intézkedésekben a romák mint önálló célcsoport kerüljenek meghatározásra.

1.3.4. Esélyegyenlőségi szempontok

A feladatokban és az intézkedésekben mindenhol meg kell jeleníteni az esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés elvét, mely segíthet a romák érdekeinek hatékonyabb érvényesítésében. A fejlesztések tervezésekor és megvalósításakor elengedhetetlen, hogy az érintettek (különös tekintettel az önkormányzatokra) kiemelt figyelmet szenteljenek az alábbi szempontoknak:

- a fejlesztések megvalósítása ne növelje a lakhatási és iskolai szegregációt;
- a forrásokhoz való hozzáférés feltétele a lakhatás és az oktatás szegregációmentességének megteremtése.

A feladatokban és az intézkedésekben - a tervezés és a megvalósítás szintjein egyaránt - biztosítani kell a roma szakemberek részvételét, illetve ki kell építeni a roma szakemberekből álló hálózatokat, amelyek a döntéshozatali folyamatokban is részt tudnak venni.

1.3.5. A „jó gyakorlatok” összegyűjtése és beépítése a programokba

A Stratégiai Terv megvalósítása során kiemelten fontos az egyes célterületekre hatást gyakorló kormányzati és civil programok, beavatkozási formák figyelemmel kísérése. Jó gyakorlatok egyaránt lehetnek olyan programok, amelyek kifejezetten a Program hatására jöttek létre és olyanok is, amelyek a Programtól függetlenül, de annak valamely feladatával megegyező céllal működnek. Az Országgyűlés kiemelten fontosnak tartja a Programban részt vevő más országok jó gyakorlatainak összegyűjtését és azok hazai bemutatását is.

1.3.6. Az adatok szerepe

A területi és a szociális szempontokról, illetve a roma népességről szóló adatok alapvető fontosságúak a Stratégiai Terv intézkedéseinek tervezése és monitorozása érdekében. Az adatvédelemmel kapcsolatos szabályozásra, így különösen a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezéseire figyelemmel a Stratégiai Terv végrehajtása során rendszeres adatfelvételeket szükséges folytatni annak érdekében, hogy a fent említett területi és szociális szempontok, illetve a roma népességről szóló - összehasonlítható - adatok rendelkezésre álljanak, és ezzel lehetővé válik a Stratégiai Tervben megfogalmazott mutatók mérése.

II. AZ OKTATÁS TERÜLETÉRE VONATKOZÓ FELADATOK

Az Országgyűlés az oktatás területén fő célként az integrált oktatás kiterjesztését, a deszegregáció megvalósulását (valamennyi szegregált iskolai osztály és iskola megszüntetését), a romák képzettségi szintjének emelését tűzi ki.

Ennek eléréséhez a következő feladatok teljesítése és a feladatokhoz kapcsolódó intézkedések megtétele szükséges azzal, hogy a célok és intézkedések megvalósításának konkrét módozatait a két évenként kidolgozásra kerülő intézkedési tervek tartalmazzák.

1. Egyenlő színvonalú oktatáshoz való hozzáférés biztosítása a roma gyermekek számára a közoktatásban. A szegregáció felszámolása, megelőzése, továbbá a negatív szelekciót erősítő társadalmi, intézményes mechanizmusok megszüntetése.

Szükséges intézkedések

- a) Az integrációs és képességkibontakoztató felkészítést igénylő iskolák számának növelése.
- b) Az óvodák és iskolák közötti, illetve a térségi szegregáció csökkentése, hosszú távon megszüntetése.
- c) Az inkluzív, együttnevelő pedagógiai kultúra terjesztése, a magyarországi közoktatási intézményekben felismert szegregációs formák felszámolásának elősegítése.
- d) A közoktatásban tanuló gyermek részére a kisebbségi kultúráról szóló tananyag (pl. roma népismeret) elérhetővé tétele.
- e) A közel 50 „gettóiskolában” (ahol a roma gyermekek aránya 80% fölötti) folytatott pedagógiai, oktatási program hatékonyságának vizsgálata, a szegregáció megszüntetési lehetőségeinek feltárása.
- f) Annak vizsgálata, hogy mely állami támogatások, normatívák járulnak vagy járulhatnak hozzá közvetve a leghátrányosabb helyzetű tanulók szélsőséges iskolai diszkriminálásához, és meg kell vizsgálni ezek leépítésének vagy újraszabályozásának lehetőségét.

2. A hátrányos helyzetű gyerekek lakóhelyen történő óvodai ellátása.

Szükséges intézkedés

Az óvodai ellátás lehetőségének megteremtése, a férőhelyek bővítése szükséges, különös tekintettel azokra a településekre, ahol az óvodáskorú gyerekek száma várhatóan nő; ezek elsősorban a leghátrányosabb helyzetű (cigányok által sűrűn lakott) települések.

3. Az indokolatlanul fogyatékosnak minősített gyerekek számának csökkentése érdekében ezen gyermekek felkutatása és visszahelyezése az általános tantervű osztályokba, különösen a hátrányos helyzetű, állami nevelésbe vett gyermekek körében.

Szükséges intézkedések

- a) A közoktatási reform megvalósításával párhuzamosan meg kell teremteni a fogyatékosná minősítés egységes szakmai követelményrendszerét, az eljárás hatósági ellenőrzését, a független pedagógiai, diagnosztikai, szakértői tevékenység biztosítékait.
- b) A normál tantervű iskolai osztályokba visszahelyezett gyermekek oktatásának támogatására speciális mentorrendszer felállítása.

4. A magántanulóvá válásra irányuló szülői kérelmek elfogadása ne legyen a szegregáció eszköze.

Szükséges intézkedések

- a) A magántanulóként történő tanulásra irányuló szülői kérelmek elfogadásánál az ellenőrzés hatékonyságának javítása.
- b) Az alapfokú oktatási rendszerből kimaradtak számára speciális képzési programok indítása.

5. Antidiszkriminációs elemek kialakítása és továbbfejlesztése a közoktatásban.

Szükséges intézkedés

A már megvalósult, illetőleg a kialakítás alatt álló jogszabályi keretek és lehetőségek alapján az etnikai vagy más alapokon megvalósuló diszkrimináció felismerése, a jogi segítségnyújtás eszközrendszerének megismertetése, bővítése a közoktatásban.

6. A hátrányos helyzetű gyerekek iskolai sikerességét segítő, iskolán kívüli alternatív módszerek elterjesztése, valamint a hátrányos helyzetű fiatal felnőttek közoktatásba, illetve alternatív oktatásba való bekapcsolódásának ösztönzése.

Szükséges intézkedések

a) A hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikeressége érdekében minél több tanoda indítása és hosszú távú finanszírozásának megteremtése.

b) A tanoda programban részt venni szándékozó civil egyesületek, alapítványok megkeresése.

c) A szülőkkel való együttműködésre alapozott, a gyermek tanulását első helyre állító szülői szemlélet formálása.

d) A fiatal felnőttek közoktatásban való részvétele érdekében (esti, levelező középfokú oktatás) átfogó kampány indítása, valamint ennek érdekében elősegítő/megalapozó iskolarendszeren kívüli oktatási módszerek ösztönzése.

e) Az oktatási és kulturális intézmények együttműködésének ösztönzése, a közművelődés szerepének erősítése a hátrányos helyzetű és roma gyerekek, fiatalok képességkibontakoztatása, kompetenciafejlesztése érdekében.

7. Az érettségit adó középiskolába való bejutás minél magasabb arányban való biztosítása, mind a szakképzést nyújtó, de érettségit nem adó szakképző iskolák elvégzése után, mind pedig közvetlenül az általános iskola után.

Szükséges intézkedések

a) Az „Útravaló” Ösztöndíj Program finanszírozási feltételeinek biztosítása a mindenkori éves költségvetésben.

b) Az „Útravaló” Ösztöndíj Program által támogatott diákok iskolai sikerességének segítése.

c) Az „Útravaló” Ösztöndíj Programba bevont hátrányos helyzetű gyermekek számának növelése.

d) A hátrányos helyzetű gyermekek kollégiumi férőhelyekhez való hozzáféréseinek javítása annak érdekében, hogy minél több hátrányos helyzetű gyermek sikeresen befejezze a középiskolai tanulmányait.

e) A jelenleg is működő ösztöndíjrendszerek (pl. Magyarországi roma tanulók tanulmányi támogatása, Arany János Kollégiumi Program) fenntartása, továbbfejlesztése.

8. Kiegészítő, hátránykompenzáló intézkedések bevezetése és továbbfejlesztése a felsőoktatásban, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók bejutásának és bennmaradásának biztosítása érdekében.

Szükséges intézkedések

a) Az esélyteremtő intézkedések megerősítése a felsőoktatásban.

b) A felsőoktatásba bekerült hátrányos helyzetű hallgatók tanulmányi sikerességének segítése.

c) A kollégiumi férőhelyekhez történő hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű hallgatóknak annak érdekében, hogy minél többen sikeresen befejezzék felsőfokú tanulmányaikat.

9. Az esélyegyenlőség, az alapvető emberi jogok, illetve a roma népismeret és kultúra oktatásának horizontális megjelenítése az oktatásban.

Szükséges intézkedések

a) Az esélyegyenlőségről, az alapvető emberi jogokról szóló tananyag a közoktatás tananyagrendszerébe való beillesztésének vizsgálata.

b) A helyben élő kisebbségek kultúrájának oktatását elősegítő program kidolgozása.

c) Az iskoláknak szakmai és anyagi segítségnyújtás a kisebbségi kultúra oktatásához, a tantervek és oktatási anyagok kidolgozásához, megjelentetéséhez és terjesztéséhez.

d) Az egyes tantárgyak esetében kötelezően használandó, multikulturális elemeket tartalmazó tananyag kidolgozása.

e) Amennyiben arra igény van, a romani, illetve beás nyelv tanulási lehetőségének biztosítása.

10. Az Európa Tanács Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának kiterjesztése a cigány (romani és beás) nyelvekre.

Szükséges intézkedések

- a) A roma szülők és közösségek ösztönzése a nyelvmegőrzésre és a nyelvoktatást megalapozó igényeik tudatos megjelenítésére.
- b) A nyelvtanár- és tolmácsképzés felsőfokú pedagógusképzésben történő akkreditációjának elősegítése.
- c) Tananyagfejlesztés és az ahhoz kapcsolódó kutatások, felmérések támogatása.

11. Roma pedagógusok, pedagógiai asszisztensek, óvónők minél nagyobb számban történő képzésének és alkalmazásának elősegítése.

Szükséges intézkedések

- a) A roma pedagógusok számának növelése az oktatási rendszer minden szintjén.
- b) A roma pedagógusok pályamegtartásra való ösztönzése.
- c) Növelni szükséges a felsőoktatásban a roma hallgatók számát a tanári, óvodapedagógusi szakokon.
- d) A tanárnak, óvodapedagógusnak készülő roma főiskolai, egyetemi hallgatók pedagógiai asszisztensként történő alkalmazása anyagi és szervezeti feltételeinek megteremtése.

Mutatók:

- a) A romák iskolai végzettségének szintje.
- b) A szegregált oktatásban részt vevő gyerekek száma.
- c) A jelenleg - férőhely hiánya miatt - óvodába nem járó gyerekek száma, közülük a halmozottan hátrányos helyzetűek száma.
- d) Az indokolatlanul fogyatékosként minősített gyerekek száma az eltérő tantervű osztályokban, sikeres reintegrációjuk az általános tantervű iskolákba.
- e) A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma, aránya a magántanulók között.
- f) Az oktatás területén történő, a romákat érő diszkriminációs esetek száma, ezek feltárásának, az esetekkel kapcsolatos különféle jogorvoslati kérelmek és eljárások száma.
- g) Az iskolarendszerekből kimaradó diákok száma, közülük a halmozottan hátrányos helyzetűek száma.
- h) Tanoda típusú programot folytató intézmények és az ott szolgáltatásokat igénybe vevő diákok száma.
- i) Az iskolarendszerekből kimaradó diákok száma, az érettségire felkészítő iskolába járó és ott érettségire felkészítő diákok aránya, közülük a hátrányos helyzetűek száma és aránya.
- j) A felsőoktatásban részt vevő hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű hallgatók száma.
- k) A roma népismeret oktatásában részt vevő iskolák száma és aránya az összes olyan iskolán belül, ahol ezt a Nemzeti Alaptantervnek megfelelően tanítani kellene.
- l) A különböző ösztöndíjakban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.

III. A FOGLALKOZTATÁS TERÜLETÉRE VONATKOZÓ FELADATOK

Az Országgyűlés a foglalkoztatás területén fő célként a romák képzéssel, átképzéssel egybekötött munkaerő-piaci integrációjának elősegítését, valamint foglalkoztatottsági szintjük emelését tűzi ki.

Ennek eléréséhez a következő feladatok teljesítése, és a feladatokhoz kapcsolódó intézkedések megtétele szükséges azzal, hogy a célok és intézkedések megvalósításának konkrét módozatait a kétvétenként kidolgozásra kerülő intézkedési tervek tartalmazzák.

1. Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök (bértámogatás, képzési támogatás, járulékvállalás, közhasznú támogatás stb.) működtetésével elsősorban a leghátrányosabb térségekben élő, tartós munkanélküliek foglalkoztatási esélyeinek javítása, a roma álláskeresők aktív eszközeikhez történő hozzáféréseinek elősegítése.

Szükséges intézkedések

a) A bér- és járuléktámogatással foglalkoztatott, leghátrányosabb helyzetű térségekben élő munkavállalók számának növelése, különös figyelemmel a kistelephelyeken élő, mezőgazdasági tevékenységet folytató munkavállalókra.

b) Az aktív támogatási formákkal kihelyezett munkavállalók munkaerő-piaci esélyeinek javulását elősegítő feltételek (pl. felnőtt- és szakképzés bekapcsolása) biztosítása.

c) A bér- és járuléktámogatással megvalósuló foglalkoztatás esetén a romákkal szembeni megkülönböztetés elleni hatékony fellépés.

d) A hátrányos helyzetűek, tartósan munkanélküliek munkavállalásának ösztönzése a támogatási formák és szolgáltatások megismertetésével.

e) A roma nők foglalkoztatottsági arányának növelése érdekében a kiegyenlítő intézkedések (pozitív diszkrimináció) gyakorlatának alkalmazása, illetve speciális munkáltatói támogatási rendszer kiépítése, különös tekintettel a szociális, oktatási és egészségügyi rendszerekben.

f) A már működő munkáltatói járulékkedvezményt biztosító programok fenntartásával és továbbfejlesztésével elő kell segíteni a gyesről, gyedről visszatérő nőket (köztük roma nőket) foglalkoztatását (pl. rugalmas foglalkoztatási formák és szakképzés kialakítása, az ezekhez történő hozzáférés elősegítése).

2. A munkaügyi szervezet humánszolgáltatásaihoz való hozzáférés érdekében a roma foglalkoztatásszervező menedzseri hálózat erősítése, kiterjesztése.

Szükséges intézkedések

a) A roma foglalkoztatásszervező menedzseri hálózat fenntartása és fejlesztése (pl. képzés) feltételeinek megteremtése, annak érdekében, hogy javuljon a romák munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférése.

b) Annak vizsgálata, hogy miként erősíthető a menedzseri hálózat és a civil szervezetek, illetőleg a cigány kisebbségi önkormányzatok közötti együttműködés az inaktív roma munkavállalók munkaügyi nyilvántartásba való bekerülése, a munkaügyi szervezet humánszolgáltatásaihoz való hozzáférés elősegítése érdekében.

3. A közigazgatásban, közszolgáltatásban foglalkoztatott romák számának növelése.

Szükséges intézkedések

a) A közszféra különböző szintjein, mind a szakfeladatok, mind az adminisztráció területén lehetőleg minél több roma munkavállaló elhelyezkedésének elősegítése, az ehhez szükséges feltételek (pl. ösztöndíj) megteremtése.

b) Annak ösztönzése, hogy a települési önkormányzatok által készített esélyegyenlőségi tervben jelenjenek meg az önkormányzatnál, illetve az általa fenntartott intézményekben a romák foglalkoztatására irányuló intézkedések.

c) A foglalkoztatásba ágyazott képzés és más eszközök igénybevételének elősegítése a közszférában dolgozó romák számának növelése érdekében.

4. A gyakorlatban bevált, foglalkoztatással egybekötött képzések elterjedésének, térnyerésének elősegítése annak érdekében, hogy javuljanak az iskolarendszerű képzésből, valamint a szakképzésből lemorzsolódott hátrányos helyzetű, köztük nagy számban roma fiatalok munkaerő-piaci esélyei.

Szükséges intézkedések

a) A leghátrányosabb helyzetű térségekben az ún. „második esély” iskolák kialakítási és működtetési feltételeinek megteremtése.

b) Ösztönző rendszerek kiépítése a piaci szereplők foglalkoztatással egybekötött képzésekbe történő hatékony bevonására.

c) Az esti iskolák újraindításával, a nem hagyományos képzési formák (pl. a távoktatás, az e-learning) hátrányos helyzetű csoportokra történő kiterjesztésével, az atipikus foglalkoztatási módok (pl. részmunkaidős foglalkoztatás) alkalmazásával a hátrányos helyzetű csoportok aktivitásának, munkaerő-piaci részvételének növelése.

5. A közmunkaprogramok tervezése és végrehajtása során a programhoz illeszkedő képzéssel a résztvevők munkaerő-piaci pozíciójának javítása, az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésük segítése. Emellett az olyan közhasznú és közcélú munkaprogramok indításának ösztönzése, melyeket követően javulnak a résztvevők elsődleges munkaerőpiacra történő bekerülésének esélyei.

Szükséges intézkedések

a) A foglalkoztatási programokban részt vevő, megfelelő alapokkal rendelkező közmunkások számára a programhoz kapcsolódó szakmai jellegű képzésben való részvétel lehetőségének megteremtése.

b) A közmunkaprogramokhoz harmonikusan kapcsolódó képzési és más munkaerő-piaci eszközöket - beleértve a decentralizált eszközöket is - szükség szerint egymást kiegészítve célszerű alkalmazni. A közmunkaprogramhoz kapcsolódó képzés és a támogatott foglalkoztatás céljai között a résztvevők későbbi vállalkozóvá válásának esélyét is szükséges megjeleníteni.

6. A munkaügyi ellenőrzések során nagyobb hangsúly helyezése a hátrányos helyzetű munkavállalókat nagy számban, illetve arányban foglalkoztató munkaadók és munkavállalók tájékoztatására, a törvényes foglalkoztatás elősegítése érdekében.

Szükséges intézkedések

a) A munkavállalók és a hátrányos helyzetű munkavállalókat nagy számban foglalkoztató munkaadók számára olyan tájékoztató jellegű kiadványok készítése, amelyek információt nyújtanak a hatályos munkajogi, munkabiztonsági szabályokról, az esetleges jogsértések esetén eljáró hatóságokról és részt vevő egyéb szervezetekről.

b) A kiadványokhoz - pl. a munkaügyi központokban, kisebbségi önkormányzatokon keresztül, állásbörzéken és más szakmai fórumokon - való hozzáférés biztosítása.

c) Szélesebb nyilvánosság biztosítása - pl. rendszeres jelentések, beszámolók publikálásával - a munkaügyi ellenőrzések során hozott intézkedések kimeneteléről, az ellenőrzések során tapasztalt jogsértő esetekről.

7. A leghátrányosabb helyzetű térségekben működő kis- és középvállalkozások fejlesztésének, továbbá az ezen térségekben élő tartósan munkanélküliek (köztük nagy arányban romák) önfoglalkoztatóvá válásának elősegítése.

Szükséges intézkedések

a) A leghátrányosabb helyzetű térségekben a kis- és középvállalkozásokat fejlesztő programok kiemelt finanszírozással történő működtetése. Különös figyelmet szükséges fordítani a mezőgazdasági tevékenységet folytató őstermelőkre, egyéni vállalkozókra, a kis- és középvállalkozások fejlesztésére.

b) Meg szükséges teremteni annak a lehetőségét, hogy a vállalkozásfejlesztés összekapcsolódjon a tartósan álláskereső önfoglalkoztatóvá válását elősegítő támogatásokkal, mikrohitelprogram-konstrukciókkal.

c) A vállalkozásfejlesztési és az önfoglalkoztatást elősegítő programokról és ezek feltételeiről szóló információkhoz való hozzáférés biztosítása a tartósan álláskeresők, a roma civil szervezetek és a cigány kisebbségi önkormányzatok részére.

d) A közbeszerzési törvény hatálya alá eső szerződésekben garanciák kiépítése a szerződés teljesítésének helyszínén élő hátrányos helyzetű (roma) munkavállalók foglalkoztatására.

8. Foglalkoztatást elősegítő központi és decentralizált komplex programok megvalósítása elsődlegesen a hátrányos helyzetű kistérségekben élő tartósan álláskeresők foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében.

Szükséges intézkedések

a) Az éves tervezés során kiemelt finanszírozással és lehetőleg rugalmas eszközökkel szükséges megtervezni azon komplex munkaerő-piaci programokat, amelyek a tartósan álláskeresők, sok esetben speciálisan romák számára indulnak.

b) Kifejezetten romák számára kidolgozott, képzéssel egybekötött foglalkoztatási programok csak abban az esetben létesüljenek, amennyiben speciálisan a romákat érő hátrányok (diszkrimináció, különösen alacsony iskolai végzettség stb.) feloldására van szükség. Minden egyéb esetben az a cél, hogy a roma munkanélküliek a nem romákkal megegyező eséllyel férjenek hozzá a munkaerő-piaci programokhoz, képzésekhez.

c) A munkaügyi szervezet szolgáltatásainak romákra történő fokozottabb kiterjesztése, a hatékonyabb programmegvalósítás érdekében szükséges a munkaügyi szervezetek és a roma partnerszervezetek, cigány kisebbségi önkormányzatok közti hatékony együttműködés megteremtése, különösen az érintettek tájékoztatása, a programok felkínálása, a programot vállalók motiválása területén.

9. A romákat érintő munkaerő-piaci diszkrimináció visszaszorítása érdekében az állami és civil jogvédő intézmények, valamint a munkaügyi szervezetek közti együttműködés erősítése, a romákkal foglalkozó szervezetek és az állami intézményrendszer antidiszkriminációs jelzőrendszerként is történő működésének elősegítése.

Szükséges intézkedések

a) A munkaügyi szervezetek munkatársai képzésének kiegészítése a diszkriminációs esetek felismerése és megfelelő kezelése érdekében.

b) A munkaügyi szervezetek és a civil szervezetek közötti, a munkaerő-piaci diszkriminációs esetek feltárásának és kivizsgálásának feltételeit elősegítő információs és együttműködési csatornák megteremtése.

c) Képzések indítása annak érdekében, hogy a roma civil szervezetek, kisebbségi önkormányzatok és a munkaügyi intézményrendszer antidiszkriminációs jelzőrendszerként is tudjanak működni.

Mutatók:

a) Az elsődleges munkaerőpiacon foglalkoztatott, korábban tartós álláskeresők száma (ezen belül roma nők és férfiak foglalkoztatottsági aránya).

b) A tartós, illetve pályakezdő álláskeresők száma, ezen belül a roma álláskeresők száma.

c) A romák szakképzettségi szintje.

d) A bér- és járuléktámogatással foglalkoztatott korábbi álláskeresők száma, ezen belül a hátrányos helyzetű térségekben élők száma.

e) A bér- és járuléktámogatást követően a kötelező időn túl is továbbfoglalkoztatottak száma, ezen belül a hátrányos helyzetű térségekben élők száma.

f) A komplex munkaerő-piaci programokba bevont tartós álláskeresők száma, ezen belül a romák száma.

g) A közigazgatásban, közszolgáltatásban foglalkoztatott romák száma (különös tekintettel az úgynevezett segítő szakmákon belül, azaz a szociális és egészségügyi ellátórendszerben, intézményhálózatban képzettséget szerzett, illetve foglalkoztatott roma nők számára).

b) A közmunkaprogramokban részt vett és az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma.

i) A leghátrányosabb helyzetű térségekben működő kis- és középvállalkozások száma.

IV. A LAKHATÁS TERÜLETÉRE VONATKOZÓ FELADATOK

Az Országgyűlés a lakhatás területén fő célként a települési és térségi szegregáció nagyarányú csökkentését tűzi ki.

Ennek eléréséhez a következő feladatok teljesítése, és a feladatokhoz kapcsolódó intézkedések megtétele szükséges azzal, hogy a célok és intézkedések megvalósításának konkrét módozatait a kétvétenként kidolgozásra kerülő intézkedési tervek tartalmazzák.

1. A telepeken, teleszerű lakókörnyezetben élők társadalmi integrációját felgyorsító komplex célprogramok megvalósítása.

Szükséges intézkedések

a) A telepeken, teleszerű lakókörnyezetekben élők integrációját célzó intézkedések, komplex fejlesztési programok előkészítése kapcsán rendszeres felmérések készítése a telepekről, teleszerű lakókörnyezetről, illetve az ott található házakról, azok állaga, életveszélyes állapota szempontjából.

b) A telepeken, teleszerű lakókörnyezetekben élők integrációját célzó komplex fejlesztési programok integrálása az önkormányzatok település- és egyéb fejlesztési terveibe.

c) A kisebbségi önkormányzatok bevonása az önkormányzatok település- és egyéb fejlesztési terveinek kialakításába, végrehajtásába, továbbá a hátrányos helyzetű térségekben működő kisebbségi önkormányzatok segítése a kapcsolódó pályázati lehetőségek megismerésében és az azokban való sikeres részvételben.

2. A leghátrányosabb helyzetű, romák által sűrűn lakott térségek (amelyekben a telepek, teleszerű lakókörnyezetek megjelenése igen gyakori) komplex fejlesztése.

Szükséges intézkedések

a) A települési/társadalmi szegregáció által leginkább sújtott telepek, teleszerű lakókörnyezetek komplex problémáinak figyelembevétele az Új Magyarország Fejlesztési Terv operatív intézkedéseinek kialakításakor és megvalósításakor.

b) A fejlesztési programokat a foglalkoztatási, az oktatási, a szociális, az egészségügyi és egyéb szükségletek egyidejű figyelembevételével szükséges tervezni és megvalósítani, a telepeken, teleszerű lakókörnyezetben élők társadalmi integrációja elősegítésének érdekében.

c) A fejlesztések tervezésekor és megvalósításakor kiemelt figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a forrásokhoz való hozzáférés a lakhatási szegregáció csökkentését eredményezze.

3. A közszolgáltatások differenciált finanszírozási feltételeinek megteremtése.

Szükséges intézkedések

a) Annak meghatározása, hogy melyek azok a térségek, ahol az alapvető közszolgáltatások kiépítettségi szintje rendkívül alacsony, és hogy melyek a térségben élők számára nélkülözhetetlen közszolgáltatások.

b) Az alapvető közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása a leghátrányosabb helyzetű térségekben élők számára.

c) A differenciált közszolgáltatás finanszírozási modelljének kialakítása, amely lehetőséget ad a leghátrányosabb helyzetű térségekben működő szolgáltatások kiemelt finanszírozására, illetőleg a rászorultság elve alapján a kedvezmények biztosítására.

4. *Az alacsony jövedelemmel (vagy jövedelemmel nem) rendelkezők bevonása a bérlakás- és szociálisbérlakás-programba. A lakhatás megőrzését szolgáló pénzügyi és természetbeni ellátásokhoz való hozzáférés javítása.*

Szükséges intézkedések

a) A szociális bérlakásokhoz való hozzáférés lehetőségének bővítése a valóban rászorulóknak részére.

b) A lakásfenntartási támogatás és az adósságkezelési szolgáltatáshoz való hozzáférés javítása a legrosszabb szociális körülmények között élő családok részére.

5. *A lakáscélú szociálpolitikai támogatás rendszerének rugalmas átalakítása, elsősorban a mobilitás lehetőségeinek megerősítése céljából.*

Szükséges intézkedések

a) A lakáscélú szociálpolitikai támogatási rendszernek a mobilitásra lehetőséget teremtő átalakítása, a munkalehetőségek elérése céljából.

b) Azoknak az ellenőrző mechanizmusoknak a megerősítése, amelyek kivédik a lakáscélú szociálpolitikai támogatás felhasználását belvív-, árvíz- vagy egyéb környezet-egészségügyi veszélynek kitett területen.

Mutatók:

a) A telepeken, teleszerű lakókörnyezetben élők száma.

b) A telepek, teleszerű lakókörnyezetek száma.

c) A vezetékes ivóvíz-szolgáltatás, csatornahálózat, egyéb közművek és az úthálózat fejlesztésének mértéke a romák által sűrűn lakott településeken, településrészekben.

d) A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mértéke a telepeken, teleszerű lakókörnyezetben élők körében.

e) A már jelenleg is létező bérlakások száma és a további bérlakások iránti igény (az igényelt bérlakások száma); ezeken belül a szociális bérlakások száma és a további szociális bérlakások iránti szükséglet.

V. AZ EGÉSZSÉGÜGY TERÜLETÉRE VONATKOZÓ FELADATOK

Az Országgyűlés a népegészségügy területére vonatkozó fő célként a romák egészségi állapotának javulását (a születéskor várható élettartam növelését), az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférés javítását tűzi ki.

Ennek eléréséhez a következő feladatok teljesítése, és a feladatokhoz kapcsolódó intézkedések megtétele szükséges azzal, hogy a célok és intézkedések megvalósításának konkrét módozatait a kétévenként kidolgozásra kerülő intézkedési tervek tartalmazzák.

1. *Ösztönzőrendszer kialakítása a romák által sűrűn lakott területeken az egészségügyi ellátás szabad kapacitásainak, illetve a betöltetlen állások kihasználása érdekében.*

Szükséges intézkedések

a) Szakmai és pénzügyi támogató, ösztönző rendszer kialakítása annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű kistérségekben, településeken az egészségügyi alapellátás teljes mértékben kiépített legyen.

b) A házi orvosok arra való ösztönzése, hogy hátrányos helyzetű kistérségekben, településeken élő roma lakosság egészségügyi ellátásában részt vegyenek.

2. A romák egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvételi arányának növelése.

Szükséges intézkedések

a) A hátrányos helyzetű csoportok, illetőleg a hátrányos helyzetű településeken, kistérségekben élők alapvető szűrővizsgálatokhoz való hozzáféréseinek biztosítása.

b) A roma nők hozzáféréseinek biztosítása a legfontosabb (pl. nőgyógyászati rákszűrés) egészségügyi prevenciók szolgáltatásaihoz.

3. A roma szakemberek számának emelése a nővér, a védőnő, az ápoló, az orvos és a szociális munkás szakmákban.

Szükséges intézkedések

a) Az orvos- és nővérképzésben részt vevő roma fiatalok számának növelése ösztönző programok indításával és a felvételi vizsgára való felkészítésben nyújtott segítséggel, illetve egyéb eszközökkel.

b) Roma orvosok és nővérek alkalmazásának elősegítése.

4. Az orvos- és egyéb megfelelő egészségügyi képzést folytató intézmények képzési rendjébe illeszthető multikulturális, az előítélet-mentességet, valamint az antidiszkriminációs gyakorlat megerősítését szolgáló programok kidolgozása és bevezetése.

Szükséges intézkedések

a) Meg kell vizsgálni az orvos- és egyéb megfelelő egészségügyi képzést folytató intézmények hallgatói számára kötelező multikulturális, előítélet-mentességről szóló, valamint antidiszkriminációs képzés bevezetésének lehetőségét.

b) Meg kell vizsgálni az egészségügy egyes területein dolgozó szakemberek (házi orvosok, védőnők stb.) kötelező továbbképzési rendszerébe illeszthető multikulturális, előítélet-mentességet, valamint az antidiszkriminációs gyakorlat megerősítését szolgáló programok kidolgozásának és bevezetésének lehetőségét.

c) Egészségügyi, higiénés, prevenciók felvilágosító és oktatóprogramok (nem csak egészségnevelési céllal) megtervezése és bevezetése a halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma népesség részére.

5. A roma népesség és az egészségügyi ellátórendszer közötti együttműködés és kapcsolat erősítése, a roma ügyfelek tudásának és információs szintjének fejlesztése az őket az egészségügy területén megillető jogokról és az általuk igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokról.

Szükséges intézkedések

a) Az ellátójogi és betegjogi képviselők munkájában kiemelt figyelmet szükséges fordítani a roma ellátottak és az egészségügyi dolgozók közötti konfliktusok megelőzésére és lehetőséget kell biztosítani arra, hogy előzetesen feltárják a lehetséges konfliktushelyzeteket, és ha lehet, orvosolják őket.

b) Szükséges megteremteni azokat a lehetőségeket, ahol a roma ellátottak információkat szerezhetnek az őket megillető jogokról, illetve a jogorvoslati lehetőségekről (információs kiadványok, tájékoztató fórumok stb.).

6. Az adott közösség roma népességének szükségleteit figyelembe vevő helyi szintű egészségfejlesztő tervek kidolgozásának elősegítése.

Szükséges intézkedések

a) A települési egészségtervek kidolgozásakor szükséges figyelembe venni a településen élő roma közösség érdekeit, igényeit is.

b) A roma közösséget képviselő civil szervezetek és cigány kisebbségi önkormányzatok bevonása az egészségfejlesztő tervek kidolgozásába.

Mutatók:

- a) Orvosok, védőnők, ápolónők, szociális munkások száma a romák által sűrűn lakott területeken.
- b) Regisztráltan orvosi ellátásban részesült esetek száma a roma lakosság körében.
- c) Az egészségügyi szűrővizsgálatok száma a romák által sűrűn lakott területeken. Az egészségügyi szűréseken megjelent roma nők és férfiak száma, a megbetegedések szűrésének hatékonysága.
- d) Az egészségügyi szolgáltatásokat igénybe vevő roma kliensek száma, a roma kliensek elégedettségi szintje a szolgáltatások tekintetében.
- e) Az orvos- és egyéb megfelelő egészségügyi képzést folytató intézmények képzési rendjébe illeszthető multikulturális, előítélet-mentességet, valamint az anti-diszkriminációs gyakorlat megerősítését szolgáló órákon részt vevő hallgatók aránya az adott képzésre járó összes hallgatóhoz képest.

VI. AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ÉRVÉNYESÍTÉSE (ANTIDISZKRIMINÁCIÓ)

Az Országgyűlés az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével kapcsolatban fő célként a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentését, a jogérvényesítés során megvalósuló esélyegyenlőség elősegítését tűzi ki.

Ennek eléréséhez a következő feladatok teljesítése, és a feladatokhoz kapcsolódó intézkedések megtétele szükséges azzal, hogy a célok és intézkedések megvalósításának konkrét módozatait a kétvétenként kidolgozásra kerülő intézkedési tervek tartalmazzák.

1. A romákat érintő diszkriminációs esetek feltárásának és eredményes kezelésének elősegítése, az ehhez szükséges intézményrendszer továbbfejlesztése és az együttműködési mechanizmusok kialakítása.

Szükséges intézkedések

- a) Az elsősorban a foglalkoztatás, az oktatás, az egészségügy, valamint a szociális ellátás területén jelentkező, a romákat érintő diszkriminációs esetek kezelésében hatáskörrel rendelkező hatóságok, intézmények közötti kapcsolatrendszer kialakítása, illetőleg erősítése.
- b) A hátrányos megkülönböztetés áldozatai számára a jogérvényesítés biztosítása érdekében antidiszkriminációs jelzőrendszerek kiépítése, elsősorban a foglalkoztatás, az oktatás, az egészségügy, valamint a szociális ellátás területén, illetve annak vizsgálata, hogy mely, már működő intézmények, hálózatok alkalmasak ezen feladat hatékony ellátására.
- c) A közigazgatásban és a közszolgáltatásban dolgozó szakemberek képzése, amely a diszkriminációs esetek felismerését, és az ilyen esetek kezelésével kapcsolatos jogi lehetőségek, az eljáró szervek munkájának megismertetését szolgálja.
- d) A roma származással összefüggő diszkriminációs esetek feltárásával, illetőleg az ilyen ügyekben való jogi segítségnyújtással (tanácsadás, okiratszerkesztés, peren kívüli és peres képviselő) foglalkozó szervezetek támogatása, az általuk végzett munka tapasztalatainak széles körben történő megismertetésének és elismertetésének elősegítése.
- e) A közigazgatás, valamint a civil és állami jogvédő intézmények közötti hatékony együttműködés elősegítése és a rendszeres információáramlás biztosítása.

2. A rejtett (feltáratlan) diszkriminációs esetek mechanizmusainak és lehetséges kezelésüknek kivizsgálása.

Szükséges intézkedés

A diszkrimináció-teszteléses módszer alkalmazásával rendszeres kutatások végzése a feltáratlan diszkriminációs esetek elterjedtségének vizsgálata érdekében. A kutatások eredményeinek széles körben való terjesztése, és azok felhasználása a diszkrimináció elleni küzdelemben.

3. *A diszkrimináció csökkentése érdekében az állami intézményrendszer mellett a romák jogi képviseletét ellátó civil szervezetek támogatása.*

Szükséges intézkedések

- a) A roma jogvédő civil szervezetek működésének, fejlesztésének támogatása.
- b) A roma jogvédő civil szervezetek közötti kapcsolatok fejlesztésének támogatása (hálózatok kiépítése).
- c) A roma jogvédő civil szervezetek tevékenységének széles körben való megismertetése.

Mutatók:

- a) A feltárt, valamint az eredményesen kezelt, romákat érintő diszkriminációs jogesetek száma.
- b) A társadalmi befogadás és tolerancia szintje, a társadalom romákkal szembeni attitűdjei.

VII. A KULTÚRA, A MÉDIA ÉS A SPORT TERÜLETÉRE VONATKOZÓ FELADATOK

A kultúra, a média és a sport területén a következő feladatok teljesítése, és a feladatokhoz kapcsolódó intézkedések megtétele szükséges azaz, hogy a célok és intézkedések megvalósításának konkrét módzatait a kétévenként kidolgozásra kerülő intézkedési tervek tartalmazzák.

1. *A roma kultúra szokás- és hagyományrendszerének értékéként kezelt megismertetése a társadalom széles körével, itthon és külföldön egyaránt.*

Szükséges intézkedések

- a) A roma kultúra értékei rendszeres bemutatásának támogatása a hazai és külföldi kulturális intézményekben.
- b) Roma művészek részére ösztöndíjak és célzott pályázatok biztosítása.
- c) A roma művészek, hagyományörzők médiában való rendszeres megjelenésének elősegítése és támogatása.

2. *A roma kultúra értékeit őrző és közszérvő intézmények létrehozásának és folyamatos működtetésének elősegítése.*

Szükséges intézkedések

- a) Roma színház, múzeum, galéria, könyvtár, önálló rádió- és televízióstúdió létrehozásának és folyamatos működési feltételeinek támogatása.
- b) A már működő roma kulturális intézmények működéséhez, fejlesztéséhez további erőforrások biztosítása.

3. *A romákról alkotott hiteles kép kialakításának elősegítése a médiában.*

Szükséges intézkedések

- a) A romák társadalmi integrációját elősegítő - különös figyelemmel romák és nem romák együttműködése során megvalósult - sikeres helyi kezdeményezések, folyamatok bemutatásának ösztönzése az írott és elektronikus sajtóban.
- b) A roma újságírók és közszereplők rendszeres és hiteles megjelenésének támogatása a közszolgálati és kereskedelmi médiumok nem kisebbségi műsoraiban is.
- c) A médiában indokolt megjelenési lehetőséget biztosítani azoknak a híreknek, amelyek témája a roma közösségek, szervezetek részvétele települések, térségek közéletében, azok fejlesztésében.
- d) A romákat sztereotip módon bemutató hírek, adások elleni hatékony fellépés elősegítése.

4. *Az információs technológia nyújtotta lehetőségekhez való hozzáférés bővítése a közoktatásban, illetve a szak- és felnőttképzésben.*

Szükséges intézkedések

a) A hátrányos helyzetű településeken működő iskolák, tanodák informatikai fejlesztésének elősegítése.

b) A szak- és felnőttképzésben a hátrányos helyzetűek/romák részére biztosítani szükséges az informatikai képzéshez való hozzáférést.

5. A roma gyermekek és fiatalok minél nagyobb számban történő részvételének elősegítése a tömeg- és élsportban.

Szükséges intézkedések

a) Speciális eszközökkel (pl. ösztöndíjak) segíteni szükséges, hogy a klubok utánpótlás-nevelésébe roma gyermekek és fiatalok bekapcsolódhassanak.

b) A hátrányos helyzetű településeken az iskolai és az iskolán kívüli sportolási lehetőségek fejlesztése, a roma gyermekek ezen lehetőségekhez való hozzáféréseinek támogatása.

Mutatók

a) A roma kultúrát bemutató kiállítások, rendezvények, műsorok száma.

b) Speciális roma művészeti ösztöndíjban részesültek száma.

c) Roma kulturális intézmények száma.

d) Roma újságírók száma a közszolgálati és kereskedelmi médiában.

e) A romákat sztereotip módon bemutató hírek, adások és az ezzel összefüggő eljárások száma.

f) A sportklubok utánpótlás-nevelésében részt vett hátrányos helyzetű/roma gyermekek, fiatalok száma.